

Glasilo „Slovenskega osrednjega
čebelarskega društva za Kranj-
sko“ v Ljubljani, „Slovenskega
čebelarskega društva za Spodnje
Štajersko“, „Slovenskega čebe-
larskega društva za Koroško“
ter „Slovenskega čebelarskega
društva za Goriško“.

Urejuje
Francišek Rojina,
nadučitelj v Šmartnem pri Kranju.

Leto XVIII. 1915. Štev. 6, 7.

Izhaja 25. dan meseca januarja, marca, maja,
julija, septembra, novembra in decembra ter se
pošilja članom zastoj. - Članarina letno 3 K.

Neobdačeni sladkor.

»Slov. osrednje čebelarско društvo« v Ljubljani je dobilo ravnokar obvestilo, da mu je dovoljeno 130 stotov neobdačene-
nega sladkorja za pitanje čebel l. 1915—1916.

Vsled sedanjih razmer je sladkorni kartel zvišal ceno neobdačenemu sladkorju od spomladi tako, da bo stalo **100 kg** v Ljubljano dostavljenih **64 kron**.

Ker zahteva dobavitelj plačilo naprej, zato sprejema odbor le taka naročila, ki se jim obenem priloži tudi denar.

Naročila in denar sprejema Hinko Zirkelbach, tajnik in blagajnik »Slov. osrednjega čebelarškega društva« v Ljubljani,

do 20. septembra t. l.

Na poznejša naročila ali naročila brez denarja se pod nobenim pogojem ne bo mogoče ozirati.

Vsled sedanjih prometnih razmer na železnici odbor ne more biti porok, kdaj da ravno dobi sladkor, zato je vsako povpraševanje in priganjanje brezuspešno. Še tisti dan, ko odbor sladkor dobi, ga tudi razpošlje. Upa pa, da dobi sladkor do srede oktobra.

Tudi se odbor ne obveže, da bo vsak čebelar dobil toliko sladkorja, kolikor ga je naročil, ker ga tudi odbor ne dobi toliko, kolikor bi ga hotel. V prvi vrsti ga dobe člani našega društva.

Po določbi c. kr. finančnega ministrstva je namenjen neobdačeni sladkor le **nepremožnim čebelarjem za vsak panj kvečjemu le 5 kg** za jesensko in pomladno pitanje skupaj.

Pri naročilu je treba natančno navesti ime in priimek plačnika, kraj, pošto, železniško postajo, davčni okraj in število vzimljenih panjev.

Neobdačeni sladkor se bo **razpošiljal samo v vrečah po 50 in 100 kg** na nevarnost naročnika. Kdor rabi več ali manj, naj naroči s kakim sosednjim čebelarjem skupno ali pa pri podružnici.

Čebelarji, ki pridejo osebno v Ljubljano po sladkor, ga dobe pri g. Avgustu Bukovicu v deželnem dvorcu. Tu se bo dobi sladkor tudi nadrobno, ako prineso s seboj vrečo.

Odbor.

Leto XVIII.

V Ljubljani, junij, julij 1915.

Štev. 6, 7.

Čebelarjeva opravila v avgustu in septembru.

Černež.

»**D**oj up je šel po vodi!« Tako bi zaklical s pesnikom; zakaj natočil sem komaj polovico toliko medu, kakor sem se nadejal, pisoč čebelarjeva opravila za zadnjo številko. Akacijo mi je vzel dež in dež mi je vzel tudi poletno lipo. Prepričal sem se zopet, da je naša letina odvisna največ od vremena, skoraj bi rekel: od trenutnega vremena. V sosednjih krajih, kjer je razcvetela akacija le nekaj dni prej, so imeli obilo spomladanskega medu. Pri meni pa jo je zalotil takoj dež, in dva, trije deževni dnevi, in čebele niso niti več obletavale klavrnega cvetja. Baš tako je izpral dež lipov cvet, pa tudi kostanjevega dobro polovico. No, na dobre letine, kakor je bila n. pr. 1907. leta, sem že pozabil in tako ne maram tožiti. Nekaj posod se je le napolnilo, in panji imajo za zimo dovolj. To je že nekaj! Morda pa se izkaže letos ajda, ki so je menda več sejali kot navadno, v nadi, da se je ne bo »rekviriralo«. Toda mnogo ne pričakujem od naše sive ajde na težki zemlji.

Tam pa, kjer so obširna ajdišča črne ajde na peščenih tleh, tam šele pride glavna bernja.

Nikdar nisem bil zavidljivega srca, a kadar pridem v počitnicah na naše širno Ptujsko polje, ter mi udarja že iz daljave v nos prijetni, znani vonj, in se pasejo moje oči po nepreglednih belo-rdečkastih njivah, takrat se me skoraj poloti grda zavist. Ajdina paša je in ostane glavna čebelna paša na Slovenskem!

Ako Bog da, se bom po zgledu nekaterih prijateljev in znancev v bodoče tudi jaz odločil peljati svoje ljubljenske »v ajdo«. Odbral bom za to najmočnejše panji in ko bom dobil poročilo, da se je treba pripraviti, jim bom odvzel med do kakih 4 kg, pričvrstil bom satnike in skrbel, da bodo imele čebele dovolj zraka in da mi ne bodo uhajale iz panjev. Naložil bom panji tako, da bodo satniki počrez na vozu, da

se ne bodo lomili, ko se bo voz gugal na levo in desno po naši lepi cesti. Na vlaku — seveda osebnem — pa jih bom položil s satniki podolgem, ker se vrše tukaj sunki le naprej in nazaj. Napisal pa bom že prej doma na panji, da gredo v pašo, da bom manj plačal. Ako bi bilo vkljub ventilaciji čebelam prevroče, bom brizgnil vode med nje. Pripeljavši jih v »obljubljeno deželo«, bom najprej skrbel, da se bodo čebele lepo pomirile, in šele potem bom odprl žrela. Oj, to bodo nosile! Jaz pa bom točil in točil! Če pa bi ravno nesreča hotela, da bi ajda odrekla, bom skrbel, da mi čebelice vsaj stradale ne bodo.

Tam, kjer ni izdatne jesenske paše (ajde ali jesenskega vresja), je že treba začeti misliti na vzimljenje. Slabiče je dobro prej ko prej združiti. Ker prezimijo samo mlade čebele, bo treba krmiti špekulativno z razredčenim medom skoz ves avgust — seveda o večerih — da bo dovolj zalege.

Treba je zdaj posebno paziti, da ne nastane ropanje. Žrela se zožijo. Nekateri pomažejo prednjice s kako smrdljivo snovjo, n. pr. karbolovo kislino, da ne privabi medeni duh roparic. Najmanjša trohica raztrosenega medu lahko povzroči ropanje. Kaj še le, ako pozabiš v naglici morda celo poln sat v čebelnjaku ali pri njem! Panji morajo biti dobro zaprti, da ni mogoče čebelam pri vseh koncih in krajih vanj. Predvsem pa je seveda skrbeti, da nimamo brezmatičnih ali slabih ljudstev. Ako ropanje še ni prehudo, položi pred žrelo ogledalo poševno tako, da bodo lahko domače čebele za njim občevale. To roparice preplaši, kakor lastna senca tatu.

Tudi na čebelne sovražnike je treba imeti pazko. O vešah in pajkih sem že govoril. Proti jeseni pa postanejo najbolj nadležne ose, ker jih je vedno več. Osam ni niti toliko za med, kakor za — meso. S trupli mrtvih čebel krmijo svojo zalego. Lotijo pa se tudi takih čebel, ki utrujene počivajo na bradi, predenj zlezejo v panj. Nastavi navadne steklenice z ozkim vratom in vlij v nje malce piva ali jabolčnjeka ali octa, nikakor pa ne medene vode, ker sicer bi polovil več čebel nego os. Osjih gnezd ne trpi nikjer. Ob slabem vremenu ali ponoči, ko so vse ose doma, zmečkaj gnezda, v zemlji ga pa zažveplaj. Še hujši od tetke ose je stric — sršen. Dobro, da jih ni mnogo! Ubij vrağa, kjer ga zalotiš! Že moj dedek je opazoval, kako pretrga s čeljustmi čebelo za čebelo ter izsesa med iz želodčka. To je nesramno! — Proti jeseni dobijo čebele ob večerih večkrat še enega nepovabljenega gosta: smrto-glavca. Kakor miš ti cvili, ako ne more takoj skoz ozko žrelo. Čebele sicer marsikaterega zdelajo v panju, da najdeš samo ogródje, toda marsikateri odnese lepo porcijo medu. Najbolj pa škoduje s tem, ker čebele vznemirja. Zapri žrela z zapahi, ki pride le čebela skoz nje. To je tudi dobro zaradi miši in rovk, ki že začno siliti v čebelnjake.

Glavno čebelarjevo opravilo v septembru je torej vzimljenje. Čim prej se to izvrši, tem bolje, zakaj zdaj čebele še lahko zamašijo vse špranje in odprtine, da ni prepaha.

Pri pregledovanju panjev pazi na tole:

V panju mora biti dovolj mladih čebel. Slabiči se ne morejo ogrevati, použijejo neprimerno mnogo medu in gredo navadno v nič ali pa spomladi samo še životarijo. — Matica mora biti dobra, o čemer se prepričajš na zalegi: Dobra matica ne izpušča celic. Zalega mora biti ravno pokrita. Izbočeni pokrovčki naznanjajo trotovko. Slabe matice je bilo sicer treba že prej, vsaj avgusta izmeniti. Le prav močna ljudstva imajo še trote in pa — brezmatična. Zadnje je treba takoj združiti z drugimi. Obdrži v panju samo lepo satje. Najboljše je mlado, vendar tako, ki je bila že zalega v njem. Glavna skrb ti bodi, da bo imel panj dovolj medu. Satnike s cvetnim prahom jim pusti. Razna ljudstva porabijo različno medu, in tudi v raznih zimah je poraba različna. Prepričal sem se, da je v velikih panjih kakih 12 kg zaloge dovolj. Bolje seveda več, nego manj. V majhnih kranjičih zadostuje tudi nekaj manjša množina zimske zaloge.

Praktičen čebelar že pozna na satovju ali pa s tehtanjem v rokah, ali ima panj dovolj živeža ali ne. Jaz imam panji tarirane (prazna teža). Pri vzimovanju jih stehtam, odštejem težo panjů in vem natanko, kako in kaj. Kar je preveč, se odzame, kolikor je premalo, se doda. Pomniti pa je, da čebele na polnih satih ne prezimijo dobro. Pri visokih satnikih, kjer imajo med samo zgoraj, se zberejo spodaj na praznih celicah in lezejo čez zimo navzgor, pri dolgih pa imajo zalogo zadaj.

Tudi panji morajo biti dobri, proti prepihu in slabemu zraku zavarovani. Panji iz borovine niso za rabo. Ker zaradi smole ne prepuščajo zraka, se nabira v njih mnogo vodenih hlapov, in satovje plesni. Pri gerstungovcih odvzamemo voščeno platno in položimo namesto pokrova slamnato blazino. Tudi šipe zadaj se nadomestijo z blazinami. Namesto slame se izvrstno obnese mah. Natlači se namreč dobro posušen v izmerjene vrečice ter prešije, kakor pri blazinah. Na dno panjů je posebno dobro dati pred zimo lepenko, ker se lahko na pomlad tako panj hitreje osnaži, in ker takoj vidimo, če je morda matica padla, ali če sploh ni v panju kaj v redu. Lepenka pa na pomlad ne sme predolgo ostati v panju, ker je sicer pod njo kaj prijetno skrivališče večščinim črvom.

Žrela se zapro, kakor sem že omenil, z zračnimi zapahi. Čebele morajo imeti tudi pozimi dovolj zraka, samo prepaha ne! Tudi v panju jih ne smemo preveč stisniti; imeti morajo prostora, da se grozd lahko razširi, ker sicer lahko postanejo ob gorkem vremenu nemirne. Osem, devet satnikov Gerstungove mere bo najbolj prav.

In zdaj še nekoliko o jesenskem krmljenju. Na vsak način se mora čebele v jeseni tako preskrbeti, da imajo do pozne pomladi dovolj živeža; zakaj človek ne ve, ali bo vreme pripuščalo zgodnje krmljenje ali ne. In kar jim moram dati, jim moram pač dati — prej ali slej! V jeseni se vedno bolj in bolj krmí s sladkorjem. Mnenja o sladkorju so zelo različna. Nekateri svarijo pred njim, drugi ga priporočajo. Iz svoje

izkušnje lahko rečem, da čebele na sladkorju dobro prezimijo, gotovo bolje nego na slabem medu. Da pa bi oropal čebele iz gole dobičkarije dobrega medu in ga nadomestil s sladkorjem, mi ne pride na misel.

Kristalni, zrnasti sladkor se raztopi v enaki množini, torej 1 kg sladkorja na 1 l vode; prej gosteje nego redkeje!¹ 3 kg take raztopine dado 2 kg živeža. Krmiti pa se mora rano v jeseni, da čebele sladkor še predelajo.

Kot pitanec je tudi izvrsten ajdov med. Nikdar pa ne krmi z nobenim medom, ako nisi popolnoma prepričan, da je iz zanesljivo zdravega čebelnjaka!

Zdaj pa še besedo tistim, ki še vedno po grdi, stari navadi morijo jeseni čebele, bodisi z žveplom, ali s smodnikom. Strokovnjaki so izračunili, kako neizmerna škoda se godi s tem morenjem. Ako bi mogli odbrati stare čebele od mladih ter bi le te požveplali, bi še ne ravnali posebno napačno, dasi ne lepo. Tako pa se uniči vse ljudstvo, navadno tudi mlada matica in še zalega. Pri tem gre v kvar še med, ki so ga vznemirjene čebele posrkale, in odvzeti med gotovo ne pridobi na aromi. V celicah pa tiči vse polno mrtvih čebel. Kako sitno delo!

Ti starokopitnež, ki se nikakor ne moreš lotiti čebelarjenja s premakljivim satovjem, daj si vsaj dopovedati, da je morenje čebel grdo, naravnost roparsko in — neumno! Zadelaj žrelo panjú in panj krepko napihaj s pihalnikom. Nato ga obrni tako, da bo narobe, in mu od strani dno. Seveda se to zgodi najlepše, ako je pritrjeno z vijaki. Zdaj položi panj pred takega, ki ima manj čebel, tako, da bo ležal malce poševno proti žrelu. S krepkim pihanjem iz pihalnika boš pripravil čebele, da bodo, napivši se medu, začele lesti kakor v procesiji v določeni panj. Lahko jih tudi porazdeliš v več panjev. Druge čebele rade sprejmejo tujke, ker prinesejo s seboj lepo doto, ali bolj prav rečeno: odpravnino.

Tako sem menda povedal vse najvažnejše za ta dva mesca.

Glasno pa vam zakličem vsem, ki ste še doma: ravnajte po klicu našega Jurančiča in preskrbite zapuščene čebelice tistih, ki krvavijo na bojnih poljih; hvaležni vam bodo! Marsikateri izmed njih se bo bavil le še s čebelarjenjem. Uvažujte to!

Tebi pa, naš ljubi urednik, ki tudi tičiš v vojaški suknji: Na srečno svidenje! Morebiti celo v kakem strelskem jarku!²

¹ Poizkusi na državni čebelarški šoli v Gödöllő na 30 panjovih so izkazali najboljši uspeh raztopine v razmerju 3 kg sladkorja v 2 l vode. — Op. uredn.

² Zdaj imam nekaj dopusta, ob času pa, ko bodo čebele zletele v ajdovo pašo, se vrnem zopet k vojakom, in če se mi izpolni želja, da bi me predstavili od »zibcenerjev« h kanonirjem, kakor je bil moj oča pod Radeckym, se bova, dragi tovariš, težko sešla v strelskem jarku. Upajva pa, da na kakem občnem zboru, bodisi na Vašem, ali našem. — Da si mi zdrav! — Op. uredn.

Vojno stanje v čebelnjakih.

Iv. Jurančič.

V začetku vojne gotovo nikdo ni mislil, da bo čez leto in dan neusmiljena morilka še divjala, razsajala, pustošila in uničevala naprej sadove človeškega truda, kakor pred letom, in nikdo ne ve, kdaj bo temu konec. Človek nima niti pojma, kako hude rane zadaje ta »šiba božja« nele neposredno človeškemu življenju in njega premoženju, temveč posebej še vsem strokam, industriji, obrti, znanosti, kmetijstvu itd., da, tudi čebelarstvu ne prizanaša.

Da so v obleganih pokrajinah, kjer orožje rožlja, do najredkejše izjeme uničene vse čebele, je znano iz vojaških poročil. Neki čebelar-vojak piše, da je videl v neki hiši, kjer so bile ravno prej nastanjene sovražne čete, kako je bilo vse strašno razdjano. Pohišstvo vse preobrnjeno, obleka po tleh, vse preiskano in oropano. V neki shrambi prazne medene posode po tleh. V čebelnjaku panji, satovje po tleh in zunaj čebelnjaka, čebele pomorjene, med oropan. Takih prizorov je menda na stotine. Drug čebelar, domačin iz Galicije, se je peljal po polletni odsotnosti iz bolnišnice z Ogrskega na dopust, želeč videti svoj dom po ondi ravnokar minuli bitki. Ko se je peljal bliže doma, je opazoval znane mu čebelnjake, a zastonj je gledal, da bi videl le eno čebelo, kje izleteti. Doma je našel, enako prej opisanemu prizoru, vse opustošeno. Šel je na polje in livade, a šele po dolgem iskanju je zagledal — eno čebelo, ki je nekako tužno letala od cveta do cveta. Ker pa daleč naokoli ni mogel iztahniti nobenega živega čebelnega ljudstva, je sklepal, da je omenjena čebela iz gozda od kakega divjega ljudstva, živečega v kakem duplu, kjer ga neusmiljena roka ni našla ali mogla doseči.

Te in enake tužne slike se nam kažejo seveda le v onih nesrečnih pokrajinah, kjer grmijo topovi in pokajo puške; kako je pa v ostalem delu naše očetnjave? Ali je vse dobro, vse v redu? Da, tako hudo ni, vendar le nekoliko večše čebelarjevo oko postaja rosno ter opazi takoj v marsikaterem čebelnjaku »vojno stanje«. Zunaj in znotraj pregrinja čebelnjake pajčevina, satovje v shrambah večinoma uničeno, v panjih in okrog panjev mravlje, večše i. dr.; marsikateri panj je prišel ob matico, drugemu je zmanjkalo živeža, ni več žive čebele v njem, večše in grdi črvi gospodarijo v satovju. Ni skrbne gospodarjeve roke doma, ki bi potrebo takoj opazila ter odpomogla! Koliko je še raznega drugega potrebnega dela izostalo, ki ga zna in zamore izvršiti le čebelar sam!

Že dozdej je menda polovica čebelnjakov zapuščenih, do konca leta jih bo pa mogoče do tri četrtine. Ako le nekoliko površno pomislimo, koliko škode je in še bo povzročila vojna samo čebelarstvu, nas lahko obide groza. V Avstriji je okoli poldrug milijon čebelnih ljudstev; ako računamo dobiček v normalnih razmerah na panj le 10 K, vsako ljudstvo na 20 K ter ako vojna vse to le na polovico oškoduje, znaša škoda nad 60 milijonov kron. In to je v stroki, ki se je dozdej

vobče cenila le bolj po mačehovsko, smatrala kot prazna igrača, šport in zabava!

Pisec je pogosto, kolikor mu je sploh bilo mogoče, obiskoval bližnje zapuščene čebelnjake, pomagal tu in tam ter najnujnejše izvršil, vendar več kot 5—6 čebelnjakov en človek ne more obvladati, zlasti ker največkrat najpotrebnejše, satovje, okvirci itd., manjka. Čebelarji, ki ste še doma in če boste ostali, pojdite k bližnjim čebelnjakom ter rešite, kolikor se še rešiti da; zlasti oskrbite in uredite čebelam dobro vzimljenje, mogoče nam spomladi jasneje solnce zasije!

Razmišljanje.

Jos. Kosi, Celje.

Sem mnenja, naj bi čebelarji večkrat pisali o svojih izkušnjah in uspehih z ozirom na vrsto svojih panjev in krajevne razmere, da bi se vedelo, kako se naj s tem ali onim panjem z ozirom na pašo čebelarji.

Četudi čebelarim v lepem romantičnem kraju Spodnjega Štajerja, vendar je čebelna paša tukaj vobče le skromna, in težko je doseči boljših uspehov.

Le enkrat v teku desetih let sem imel res dobro pašo, in to je bilo menda pred štirimi leti, ko je bilo toliko medene rose ali mane. Jesenske paše sploh tu nimamo. V juliju je še pač nekaj malega, ali v avgustu se paša skoro popolnoma neha. Naravno je torej tudi, da matica v jeseni le malo ali pa nič ne zalega. Ljudstva se v jeseni močno skrčijo, ter prezimijo večinoma le stare čebele, ki spomladi že pri prvih izletih popadajo. Ker prvi spomladni zarod torej še ne more izgub nadomestiti, se ljudstva v aprilu še vedno krčijo in šele v majniku začno zopet rasti, na kar se sčasoma popolnoma razvijejo. Merodajna pa je pri meni spomladna paša, ki se začne proti koncu aprila na črešnji, traja čez majnik na sadnem drevju, travnikih, ki jih je sicer malo, in na divjem kostanju ter doseže svoj vrhunec v začetku junija z akacijo, potem pa pade. Lipa in domači kostanj, ki potem cveteta, prideta manj v poštev. Ljudstva, ki so v času te paše že močna, dajo precej medu, ona pa, ki se tedaj šele razvijajo, pa malo ali pa tudi nič.

Ampak dotedaj že močna ljudstva doseči, je druga stvar, ker kakor sem že omenil, jesenskega zaroda ni, ki bi že spomladi šel čil v pašo.

Špekulativno krmiti! — mi bo morebiti kdo svetoval.

V jeseni je to jako nevarna stvar, posebno če paša ne neha polagoma, ampak naglo. Ropanje imaš, ki se ga ne moreš več izlepa znebiti. Enkrat v teku svojega čebelarstva sem poizkusil s špekulativnim krmiljenjem v jeseni, imel pa sem tudi ropanje takoj, ko sem drugič pokladal, čeravno sem bil previden.

Spomladi špekulativno krmiti ima pa še manj vrednosti.¹

Priganjal bi stare čebele, ki so prezimile, še bolj k izletu in pogubile bi se še poprej. Kdo pa naj potem zalego greje, ki bi jo matica morebiti v večji meri nastavila, če nastopijo mrzli dnevi?

Preostaja mi torej še edino sredstvo, ljudstva spomladi združevati in prostor zožiti. Le tedaj, če je prostor zožen, da ljudstva dobro zasedajo, se hitro razvijajo.

Začel sem čebelariti z dunajčani, ustvaril sem si pozneje nekaj amerikancev po svoje in naposled uvedel še nekaj Alberti-Žnideršičevih panjev. S širokosatnimi panji imam težkoče, ker jih ne morem tako zožiti, torej ne spraviti v pravem času na višek. Z dunajskim gre to lažlje. Vržejo mi zadnji vobče tudi v slabi paši nekaj, medtem ko oni prvi v dobri sicer več, a te skoraj nikdar ni, v slabi pa malo ali pa nič.

Letos je bila tukaj srednjedobra paša, in dunajčani so držali enako mero z onimi.

Upam pa, da bom prišel tudi s svojimi širokosatnimi panji na bolje, in sicer potom združenja. Imam n. pr. paviljon s štirimi žnideršičevci, ki so letos obljudeni. Ko bom v avgustu medišča izpraznil, preselil bom zgornji dve ljudstvi v medišče spodnjih. Prezimile bodo čebele tem bolje, ker se bodo štiri ljudstva med seboj grela. Vzimljenje pa bo jako enostavno, ker mi bo treba le zadaj zapažati. Spomladi pa, ko se bodo ljudstva primerno razvila, odstranil bom slabši dve matici, po dvoje ljudstev, ki sta torej že itak v enem panju prezimili, združil, zadelano zalego dejal v medišče, odprto z matico vred pa v vališče ter vrnil matično rešetko v panj. Bil bi zlomek, da ne bi spravil ljudstva na ta način o pravem času na višek. V zgornja panjú pa, ki sem ju v jeseni izpraznil, denem dva roja z mlado matico in bom pozneje v jeseni ravnal zopet na prej omenjeni način. Premenil bom na ta način tudi matice.

Nikakor ne pišem teh vrstic, da bi morebiti hotel strmečemu svetu pokazati svojo umetnost ali dajati komu navodila, pač pa radi tega, da bi morebiti vendar izvabil komu drugemu kako tajnost iz njegovih čebelarskih izkušenj. Imamo namreč izkušene in peresa zmožne čebelarje, ki bi bili v prvi vrsti poklicani kaj pisati, a dopadejo se sami sebi veliko bolj v osebi kritikov, vse svoje izkušnje pa obdržijo zase kot strogo čebelarsko tajnost. Rad iščem stika s čebelarji in obiščem enega ali drugega. Najznamenitejši izmed teh je bil do sedaj gotovo gospod Štampfel v Štrasgójnici pri Pražerskem.

Prijatelj! videl si gotovo že več čebelarskih razstav, a ne verjamem, da bi ti nudila katera vse to, kar ti nudi Štampfelnovo čebelarstvo. Menda vsi boljši sistemi, kolikor jih je, so tu zastopani, lepo uvrsteni, močno obljudeni in vsak po svoje vzorno urejen. Tudi različnega najnovejšega orodja ne manjka. Zasetile so se mi oči, ko sem vse to

¹ Pri šibkih panjih gotovo! — Op. uredn.

videl, ker mislil sem: torej tu boš izvedel, kateri panj je najboljši, saj gospod Štampfel ima že pri vseh izkušnje. Kmalu ko sva se seznanila, in mi je pokazal to in ono, sem že prišel s tem vprašanjem, a odgovor je bil lakoničen: »Noben panj ne medij sam, če je dobra paša, so pa vsi dobri. Vsak pa ima nekaj dobrih in nekaj slabih lastnosti.«

Ta odgovor mi je jako ugajal. Gospod Štampfel ni povzdignil nobenega panjů v nebesa, a tudi »frdamal« ni nobenega na dno pekla. Saj so bili izumitelji panjev sami izkušeni čebelarji, in le njih načela in okolnosti so bila različna.

Ko bi se tudi gospod Štampfel kdaj oglasil v »Čebelarju« in nam kaj povedal o svojih izkušnjah!¹ Koristilo bi to gotovo marsikomu.

Sedaj pa, dragi urednik, Ti želim, da bi Ti bila tudi v cesarski suknji sreča mila, da bi nam, ko bo sovražnik potolčen, nadalje urejeval našega priljubljenega »Čebelarja«!²

Prestavljanje čebelnih panjev.

Iv. Jurančič.

V časih, ko še premakljivi sat ni bil znan, se je slabejšim ljudstvom pomagalo s prestavljanjem, to je, slabejšega se je postavilo na prostor močnejšega in tega na prostor slabega, tako da je potem slabič dobil vse letajoče čebele močnejšega. Tukaj ne mislim tega prestavljanja, ker se v panjih s premakljivim delom slabim pomaga na boljši način, zakaj prizadetemu močnemu ljudstvu gotovo ni bilo v prid, ako se mu je s prestavljanjem naenkrat odvzelo vse letajoče čebele. Opisati hočem tukaj prestavljanje v splošnem pomenu, ker vsak čebelar pride prej ali slej v položaj, da mora ta ali oni panj prestaviti na drugo mesto, včasih več panjev ali tudi celi čebelnjak, oziroma celo stališče premestiti ali izpremeniti.

Do novejšega časa se je mislilo, da se čebele prestaviti na kak drug prostor, če ta ni najmanj 2 km oddaljen, zamore le zgodaj spomladi, preden so začele letati, ali pozno v jeseni po končanem izletavanju. Pa ravno v teh časih čebelnega miru in počitka jih je včasih prav težko prestavljati zaradi prevelikega vznemirjenja, ker se zavoljo zime ali neugodnega vremena ne da prostor in drugo potrebno urediti. Tozadevna izkušnja me je izučila, da se zamore čebele prestaviti vsak čas od pomladi do jeseni brez vsake škode na vsak poljuben prostor. A to se mora vršiti polagoma, ne naenkrat. N. pr.: v čebelnjaku imam dva panjů na levem, dva pa na desnem koncu in v sredi za dva panjů prazno. Zaradi boljšega prezimljenja jih hočem vse vkup stisniti. Zato pomaknem prvega od desno stoječih dveh za

¹ Tudi urednik se pridružuje Tvoji želji. — Op. uredn.

² Hvala Ti za prijateljsko voščilo! — Op. uredn.

kakih 15—20 cm na levo; drugi dan zopet toliko in tako naprej vsak dan, dokler ta ne stoji tik onih dveh na onem koncu čebelnjaka. Istotako storim z drugim. Premikanje je najbolje vršiti zjutraj ali zvečer. Ni pa dobro pomikati dva ali več panjev naenkrat, ker si čebele prostor, t. j. točko izleta veliko bolj zapomnijo, kakor panjevo zunanost, zato bi prvi se pomikajoči panj vsak dan izgubljal nekaj čebel, katere bi šle v drugi panj, ki se pomika za prvim. Kdor se hoče prepričati, da čebele veliko bolj upoštevajo točko izleta, kakor zunanjo obliko panjů, naj pomakne kak panj za 30—40 cm na stran. Videl bo, da bodo čebele priletavale samo do tiste točke, kjer je bil prej vhod, ter se šele po daljšem kroženju in obotavljanju podale v panj, čeravno vidijo panj pred seboj drugače nespremenjen. Na prostem stoječe panji se istotako polagoma premika, vendar se jih sme, ako razmere to zahtevajo, naenkrat nekoliko dalje pomakniti, ker navadno stojijo dalje vsaksebi. Umevno je, da se jim mora podlađa ali stojjšče za vsako novo točko že naprej prirediti.

Večkrat nanese potreba, da moramo kakemu na prostem stoječemu panju, paviljonu ali celemu čebelnjaku dati drugo smer, t. j. izlet obrniti na drugo stran. I to se doseže polagoma. Vojak naredi »rechts um« v trenutku, čebelni panj pa potrebuje k temu 3—4 dni. Panj se vsak dan zasuče nekoliko, n. pr. 25⁰—30⁰, tako da v treh ali štirih dneh naredi obrat 90⁰, t. j. pravi kot. Če je imel n. pr. prej izlet proti jugu, ga ima potem proti izhodu ali zahodu. S celim čebelnjakom se dela počasneje, tako da obrat pravega kota — ako je toliko potrebno — doseže v enem tednu.

Tudi iz spodnje vrste v zgornjo ali obratno kak panj prestaviti je potrebno. To se vrši približno enako; panj se vsak dan nekoliko više podloži tako dolgo, da dospe v zgornjo vrsto. Ako bi to ovirala nepremakljiva polica (klop, na kateri stojijo panji), se mora panj najprej nazaj pomikati tako dolgo, da se zamore zadaj za polico polagoma navzgor dvigati. Pri prestavljanju iz zgornje vrste v spodnjo se stori vse to obratno.

Celi čebelnjak prestaviti je sicer že bolj težka reč, vendar pa ni nemogoča. Čebelnjak se mora predvsem izprazniti. Tik pred čebelnjakom se naredijo police, celo enake, kakor so v čebelnjaku, in na te se postavijo panji v ravno tistem redu. Zdaj se čebelnjak razdere ali celoten prenese na novi prostor, kakor pač obsežnost čebelnjaka zahteva. Čebelnje panji se vsak dan pomakne proti novemu stališču 1—2 m, in sicer vse naenkrat. Umevno je, da je mogoče to le z manjšim številom panjev, in ako je svet naokoli dovolj raven. Kdor bi bil primoran v poletnem času prestaviti večje število panjev, stori najbolje, ako jih najprej prepelje na kak pol ure oddaljen kraj, in sicer za kakih 14 dni. Medtem prestavi prazni čebelnjak na novi prostor, in panji se prepeljejo nazaj. Ako nujne potrebe drugače ne zahtevajo, naj ostanejo panji vedno v enem in tistem redu.

Končno še opozorim, da kakor pri vsakem čebelarškem opravilu, je potrebno zlasti pri teh manipulacijah misliti in dobro opazovati obnašanje čebel ter strogo zasledovati rek: »Počasnim, pa zanesljivim korakom«, da se ne povzroči občutna škoda.

Čebelarstvo nekdanj in sedaj.

F. Podgornik.

Konec.

Gerstung je izumitelj »gerstungovcev« z okvirji 25×40 cm v svetlobi in trdi, da so ti okvirji edino pravi, ker stavijo čebele satovje v tem razmerju. Je tedaj zastopnik racionalne mere, in ni čudno, da je našel z njo in s svojo teorijo, ki jo je učil pred njim že Mehring, v očaku Dzierzonu velikega nasprotnika, ki se ga pa Gerstung ni ustrašil, temveč se mu krepko postavil po robu z uma svetlim mečem. — Najsi pa je Gerstungova teorija le teorija, njegova zasluga je, da imamo pred čebelami več obzira, da se izdeluje panji, ki so prikladni čebelam, da čebelarimo po načinu, ki odgovarja zakonu čebelnega razvoja, oziroma, da napravimo tuptatam kak »križ čez čebelni račun«, kot je na primer prevešanje, podkladanje in vkladanje obodov v razložljivih, nadstropnih panjih, kar nam donese večji uspeh, čebele pa le zadržimo in začasno odvrnemo od sledeče razvojne stopnje.

Še en izum je, ki igra v modernem čebelarstvu večjo ali manjšo vlogo, to je: matična rešetka. Ta Hanemannova iznajdba je več ali manj — potrebno zlo. V nekaterih panjih se brez nje sploh ne da čebelariti ali pa le z malim uspehom. Vendar se pa z rešetko razumen čebelar lahko okoristi, če jo uporablja o pravem času in na pravem mestu.

Ako vzamemo v roke cenik čebelarških potrebščin, najdemo v njem še »patentirane« in »nepatentirane« izume, ki so večjidel le plod naivnosti.

Grški modrijan Sokrat je trdil, da je oni, ki najmanj potrebuje, bogovom najbolj podoben. Čebelar pa, ki nima celega muzeja čebelarških potrebščin, je navadno najboljši čebelar, tako trde dandanes praktični in umni čebelarji.

VI.

Zadnja desetletja se dela na čebelarškem polju z vso vnemo, in to pri vseh narodih. Države in dežele dajajo čebelarškim društvom in organizacijam podpore in druge ugodnosti, ustanavljajo se čebelarške šole. Šole in društva pa skrbe z besedo in tiskom za napredek te važne kmetijske panoge. Postavljajo se vzorni čebelnjaki z modernimi panji in čebelarškimi potrebščinami najnovejših sistemov, kajti tudi tovarne se trudijo za izboljšanje raznih strojev in drugih predmetov, ki so v rabi pri umnem čebelarstvu. Če bi videl Mehring današnje umetne med-

stene, Hruška pa najnovejša točila, bi se gotovo čudila tolikemu izboljšanju in izpopolnjenju njihovih izumov.

Prirodoslovci delajo še vedno na polju anatomije (životopisje) in raziskavanja čebelnega življenja, mojstri čebelarji se trudijo doseči »najboljši« in tudi čebelam najprikladnejši panj, a tudi v čebelarstvu ne bosta tako hitro »en hlev in en pastir«.

Na stotine različnih panjev imamo, a kakor se vidi, bodo sčasoma prodrli oni z večjo mero. Že leta 1897. se je na mednarodnem čebelarskem shodu v Bruselju določilo za racionalno mero sata površino 10 dm²; Gerstung pa je dočkal, da je najprimernejša velikost panju 35 litrov vsebine.

Toda samo mera ne da medu, treba je poznati tudi način čebelarjenja v tem ali onem panju z ozirom na krajevne razmere. Treba se je učiti, in bolj kot kdaj prirejajo čebelarska društva poučne tečaje, razstave, nastavljajo se potovalni učitelji čebelarstva, zakaj napredek v čebelarstvu je mogoč le na podlagi teoretično-praktičnega pouka.

Najimunitnejša naloga, ki si jo je zastavilo današnje čebelarstvo, je stremljenje po izboljšanju in gojenju čistih čebelnih plemen. To velevažno delo vrše posebno čebelarji v Švici pod vodstvom dr. Kramerja.

Tudi na Slovenskem so se jeli zanimati čebelarji za to vprašanje, in čujejo se že odločni klici, naj se goji edino le čisto kranjsko čebelo, ki ima vse dobre lastnosti.

VII.

Dragi tovariš-čebelar! V navedenih vrsticah sem ti podal najvažnejše iz zgodovine čebelarstva, in kot si čital, se je vršil pravi razvoj čebelarstva šele v zadnjih dveh stoletjih, in ves ta čas smo igrali tudi Slovani veliko vlogo, kar nam dokazujejo imena: Janša, Dzierzon, Prokopovič, Hruška; in na to smemo biti ponosni. In saj ni čuda, saj smo potomci čebelarjev, starih Slovanov. Če smo pa kaj zaostali v zadnjih desetletjih za drugimi narodi ravno mi Slovenci, hitimo, da popravimo, kar smo zamudili.

Nikar pa ne misli, dragi, da smo tako daleč zadaj. Ne, le malo več dobre volje je treba, in vse zamujeno se popravi lahko v nekaj letih. Imamo moške, ki nas uče z besedo in z zgledom, posnemajmo jih! Poglej! Ni ti treba potovati Bog ve kam, da bi se seznanil z modernim, naprednim čebelarstvom. Ostani lepo v svoji domovini! Pristopi k dičnemu »Slov. čebel. društvu«, ki je bilo ustanovljeno leta 1897. v prosep čebelarstva na Slovenskem, in ono te seznanil po svojem »Čebelarju« z vsem potrebnim. Imena: Jurančič, Strgar, Žnideršič in imena drugih čebelarjev so ti morda že znana; obišči te moške in videl boš vse, kar zahteva umno čebelarstvo. Spoznal boš

najiminitnejše panji sedanje dobe, kot so: albertijevci, gerstungovci (pokončni in ležeči) amerikanci, avstrijski ali dunajski panji in panji raznih kombinacij. Poučiš se lahko o raznih metodah (načinih) čebelarjenja, o umetni vzgoji matic in o vsem, kar je treba vedeti naprednemu čebelarju.

Pa ne misli, da čebelarijo na Slovenskem samo ti možje vzorno. O ne! Veliko jih je, ki čebelarijo istotako, samo v manjšem obsegu. Potrudi se malo, poprašaj, čitaj »Čebelarja« in Lakmayerjevega »Umnega čebelarja«, in če priredi Slov. čebel. društvo kje čebelarški tečaj, priglasí se!

Videl boš, da je sedanje čebelarstvo na visoki stopnji. Ni pa še na vrhuncu razvoja, še vedno se razvíja v teoriji in praksi. Povzpelo se bo še na višjo stopnjo, a le potom upoštevanja naravnih zakonov čebelnega razvoja in življenja, če se bo ravnalo s čebelo tako, kot zahteva njena narava.

Človek ima čebelo danes popolnoma v svoji oblasti, nima pa v oblasti narave njene, zakonov, ki ji jih je dal Stvarnik, in jih tudi ne bo imel nikdar.

Prvi pogoj uspešnega čebelarstva s premakljivim delom je tedaj temeljito poznanje čebele in njene narave! Prav je imel čebelar baron Berlepsch, ko je rekel: »Predvsem se učimo teorije!«

Naše čebelarstvo v številkah.

Sestavil po zapiskih c. kr. centralne komisije za statistiko na Dunaju

Peter Močnik, nadučitelj, Flattach.

I.

Da se poučimo o stanju čebelarstva, da ugotovimo, se li čebelarstvo širi, napreduje, ali nazaduje, je treba, da doženemo število panjev s čebelami po raznih deželah Avstrije, kakor tudi njih kakovost in ustroj (premakljiva, nepremakljiva, mešana stavba). Dočim se množina obljudenih panjev in njih ustroj lahko izve potom preprostega štetja, je jako otežkočeno dognati kakovost panjev vsakega posameznega čebelarja. Vsled velikega pomena čebelarstva je odredilo poljedelsko ministrstvo, naj se dožene stanje čebelarstva v državi ob priliki ljudskega štetja l. 1900 in 1910. Pri zadnjem štetju se je tudi zapisoval notranji ustroj panjev. Druga leta se dožene število panjev večinoma potom čebelarskih društev.

Do kake višine smo se povzpeli Slovani v Avstriji v čebelarstvu, naj pokažejo številke.

na — v	Množina obljudenih panjev						Na 1 panj		Število prebivalstva
	l. 1900	l. 1908	l. 1909	l. 1910	s premaklj. stavb. 1910	to je 0/0	oseb	strank 1910	
Koroškem ¹ . . .	67.569	67.569	67.569	67.569	—	—	5	1	394.735
Štajerskem . . .	107.103	89.000	105.000	80.000	25.000	31·2	18	3	1,441.604
Kranjskem . . .	41.699	63.900	66.900	61.700	13.000	21·0	8	1	625.083
Trstu in okol.	237	285	123	138	138	100·0	662	345	229.475
Goričji in okol.	8.332	8.019	8.843	8.850	8.850	100·0	29	5	261.721
Istriji	5.394	6.028	6.471	4.984	2.530	50·7	80	15	403.261
Dalmaciji . . .	24.413	32.289	24.640	34.701	1.382	3·9	18	3	646.062
Slov. deželah.	254.747	267.090	279.546	257.942	50.900	19·7	15	2	2,901.941
Avstriji	996.139	1,066.577	890.023	853.367	516.724	60·5	33	7	28,567.898

V Avstriji je bilo po zapiskih zadnjega ljudskega štetja leta 1910 panjev čebel:

na Češkem . . . 191.767, od teh s premakljivo stavbo 167.420 to je 87⁰/₀,
 v Galiciji . . . 115.866, „ „ „ 82.370 „ 71⁰/₀,
 na Moravskem . 85.644, „ „ „ 64.833 „ 75⁰/₀,
 na Štajerskem . 80.000, „ „ „ 25.000 „ 31⁰/₀,
 na N. Avstrijskem 77.942, „ „ „ 66.250 „ 84⁰/₀.

Iz podatkov je razvidno, da je najbolj razširjeno in na najvišji stopnji čebelarstvo na Češkem. Umesten je bil torej namen, prirediti »Vseslovanski shod čelebarjev« v Pragi; toda izbruh vojne je onemogočil izvedek. Četrtnina vseh čebel v Avstriji pride edino na Češko, dočim meri le šestino cele države. Na slovenske dežele pripade 257.942 panjev; to je tretjina vseh čebel v Avstriji.

Ako primerimo število panjev s prebivalstvom po raznih deželah, tedaj uvidimo, da je čebelarstvo najbolj razširjeno na Koroškem, Kranjskem, Štajerskem in v Dalmaciji, najslabše pa v Trstu in okolici. Umevno je, da najdemo po deželi pogostejše čebele, dočim po mestih niti na vsakega stotega prebivalca ne pride niti en panj! (Glej Trst!) Natančneje pridemo do pravega zaključka, ako ne primerjamo števila panjev s številom oseb, ampak s številom strank, ker tako odstranimo število otrok in žensk, ki se s čebelarjenjem ne ali malokje pečajo. Vsekako ostane tudi tedaj podatek le povprečen, ker prebivalstva mest ni možno izločiti od računa. Strank je na Slovenskem 773.802; na vsako drugo stranko pride torej en panj. Pregled za slovensko ozemlje postane deloma tudi pomanjkljiv, ker biva na Koroškem in Štajerskem dokaj Nemcev, po Primorskem Lahov; izločitev teh pa otežkoči zelo statistično razmotrivanje in kazi občni pregled po deželah. Kljub temu pa dobimo pravi vpogled v stanje našega čebelarstva.

¹ Natančnejših podatkov o Koroški manjka; tudi število panjev 67.569 v vseh letih ne bo pravilno.

Kar se tiče števila panjev, so napredovale sledeče slovenske dežele tekom zadnjih desetih let: Kranjska za 47^{0/0}, Gorica z okolico za 6^{0/0}, Dalmacija za 42^{0/0}. Nazadovale pa: Štajerska za 25^{0/0}, Trst z okolico za 41^{0/0}, Istrija za 7^{0/0}.

II.

Od kakovosti in ustroja obljudenih panjev je tudi odvisna produkcija medu in voska.

Produkcija voska po centih				Produkcija strdi po centih		
dežele	1908	1909	1910	1908	1909	1910
Koroška . . .	202'70	202'71	81'00	3.378'50	2.702'76	1.351'00
Štajerska . . .	364'00	375'00	295'00	2.230'00	2.725'00	1.650'00
Kranjska . . .	256'00	267'60	253'00	3.604'00	3.010'00	3.085'00
Trst z okol. .	1'00	0'49	0'55	18'00	9'84	10'40
Gorica z okol.	49'99	149'43	177'00	305'10	602'91	619'50
Istrija	34'86	29'12	44'00	441'94	550'03	349'92
Dalmacija . .	161'45	168'04	206'82	989'10	958'66	1.776'50
Slov. dežele .	1.070'00	1.192'39	1.057'37	10.967'14	10.559'20	8.842'32
Avstrija . . .	2.628'05	2.799'48	2.667'84	35.495'22	33.224'03	19.818'75

Produkcija strdi v Avstriji je nazadovala od leta 1908 naprej za 15.676'47 q, to je 40^{0/0}; po slovenskih deželah za 2.124'82 q, to je 19^{0/0}. Slovenske dežele producirajo polovico vse strdi v državi. Največ strdi je bilo leta 1910 v naslednjih deželah: v Galiciji 3.236'02 q, na Kranjskem 3.085'00 q, na N. Avstrijskem 2.611'00 q, na Češkem 1.987'52 q. Najmanj v Trstu in okolici 10'40 q.

Nasprotno pa je produkcija voska v Avstriji napredovala za 39'79 q, to je 1^{0/0}; po slovenskih deželah pa nazadovala za 12'63 q, to je tudi 1^{0/0}. Napredek se tiče Niže - Avstrijske, ki je leta 1908 producirala samo 225'40 q. Največ voska so dale dežele leta 1910: Niže-Avstrijska 654'70 q, Češka 347'98 q, Štajerska 295'00 q, Kranjska 253'00 q, Galicija 208'91 q, Dalmacija 206'82 q.

Kakor strdi, tako dado tudi voska slovenske dežele polovico vsega v Avstriji pridelanega.

III.

Da dobimo popoln vpogled v naše čebelarstvo, nam dosedaj navedeni podatki ne zadostujejo, marveč vedeti moramo tudi, koliko čebelarstvo — nese, pregledati moramo tudi številke o uvozu, izvozu in prevozu strdi, živih čebel ter voska. Naslednji zapiski veljajo za celo Avstro-Ogrsko.

a) Strd (tudi ponarejena).¹

leta	U v o z		I z v o z	
	q n ²	krone	q b ²	krone
1909	6.354	800.161	270	32.400
1910	7.377	845.889	199	25.074
1911	9.099	620.444	198	26.928
1912	12.326	493.779	70	10.920
1913	12.276	367.570	416	58.656
povpreč. letno	9.486	625.568	230	30.795

Največ strdi, torej tudi ponarejene, se je izvozilo leta 1913 v Švico 221 q b v vrednosti 31.161 K, v Nemčijo 138 q b v vrednosti 19.458 K, na Rusko 28 q b v vrednosti 3.948 K.

Izvoz strdi se je od leta 1909 povečal za 146 q b v vrednosti 20.586 K. Največ strdi je prišlo l. 1913 iz Amerike 9.188 q n v vrednosti 615.596 K, iz Nemčije 2.743 q n v vrednosti 159.094 K.

Uvoz strdi je zadnji dve leti (1912, 1913) jako napredoval, v škodo domačega pridelka. Od leta 1909 je narasel celo za 93^{0/0}! Zanimivo pa je, da je v imenovanih letih cena strdi jako nizka. Prvih treh let je bila povprečna cena q n 99⁵³ K (99^{1/2} vinarja kg), dočim je leta 1912, 1913 padla na 35⁰¹ K, kar gre gotovo na račun ponarejene strdi, ki se uvaža v državo in ki je dokaj ceneja od naravne. (Glej tabelo b.)

b) Panji z živimi čebelami.

Da je trgovina z živimi čebelami ugodna, je znano vsakemu čebelarju. Vsekako pa bi se mogel izvoz še povečati.

leta	U v o z		I z v o z	
	q b	krone	q b	krone
1909	62	7.440	374	51.612
1910	66	8.580	285	41.325
1911	24	3.120	384	57.600
1912	148	20.720	380	62.700
1913	29	4.060	332	54.780
povpreč. letno	65	8.784	351	53.603

Izvoz čebel se je od leta 1909 zmanjšal za 42 q v vrednosti 6.930 K. Uvoz čebel je bil l. 1913 jako majhen, namreč le iz Nemčije 22 q in iz

¹ Ker ponarejene strdi ni treba označiti kot tako, ni možno dognati natančne množine uvoza ali izvoza naravne strdi.

² q n pomeni: centov blaga brez zaboja; q b: centov blaga z zabojem.

Laške 7 q. Tabela kaže tudi, da je uvoz v zadnjih petih letih za polovico padel, kar je pripisovati gotovo naši izvrstni pasmi in delovanju čebelarskih društev. Kar se tiče prejšnjih let, je znaten uvoz le v letu 1912.

c) Naravni vosek.

U v o z			I z v o z	
leta	q n	krone	q b	krone
1909	1.104	353.280	1.814	571.410
1910	864	285.120	2.084	687.720
1911	999	334.665	1.893	634.155
1912	1.012	339.020	2.014	674.690
1913	784	290.080	2.728	998.448
povpreč. letno	952	320.433	2.106	392.849

Najboljši odjemalci zadnjega leta so bili: Rumunija 1.235 q b v vrednosti 452.010 K, Rusija 802 q b v vrednosti 293.532 K, Nemčija 478 q b v vrednosti 174.948 K, Bolgarija 70 q b v vrednosti 25.620 K.

Izvoz se je povečal od leta 1909 za 914 q v vrednosti 334.524 K. Sporedno z uvozom čebel nazadnje tudi uvoz naravnega voska. Največ ga je prišlo l. 1913 s Španskega, in sicer 134 q n v vrednosti 49.580 K, iz Egipta, in sicer 110 q n v vrednosti 40.700 K.

d) Pripravljeni vosek.

U v o z			I z v o z	
leta	q b	krone	q b	krone
1909	143	51.480	414	146.970
1910	156	57.720	123	44.895
1911	158	59.250	187	69.190
1912	181	67.875	194	71.780
1913	162	64.800	214	83.460
povpreč. letno	160	60.225	226	83.259

Nasprotno pa napreduje uvoz pripravljenega čebelnega voska; tako se je povečal od leta 1909 za — 19 q b; sicer ni mnogo, a vendar. Največ tega blaga je šlo na Nemško, in sicer 135 q n v vrednosti 52.650 K, na Rumunsko, in sicer 22 q n v vrednosti 8.580 K, v Srbijo, in sicer 26 q n v vrednosti 10.140 K.

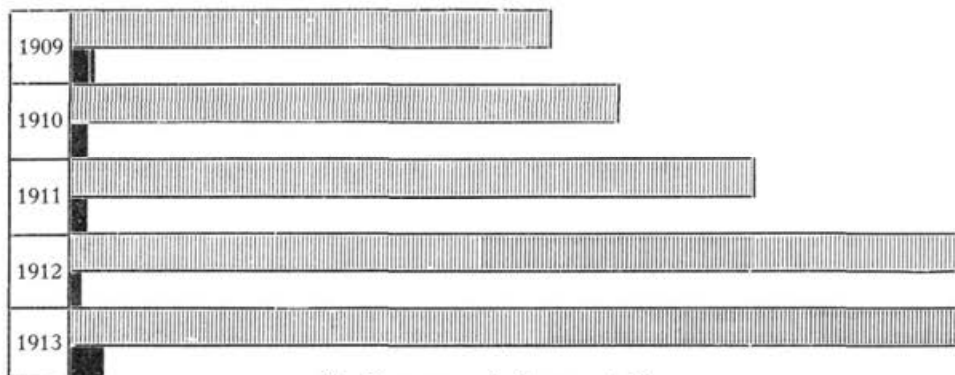
Izvoz se je poboljšal od leta 1909 za 200 q n v vrednosti 78.000 K.

a)

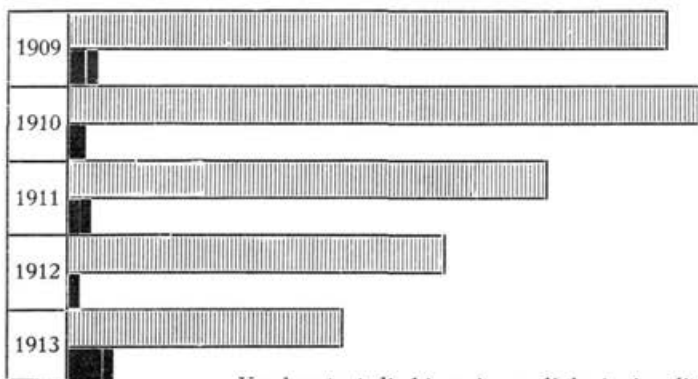
Visokost carine za uvoz čebelnih produktov in čebel					
predmeti .	strd, tudi ponarejena	žive čebele	naravni vosek	pripravljene vosek	strd v satih
carina na cent . . .	28 K	—	14 K	28 K	20 K

b) Uvoz in izvoz strdi v primeri.

Uvoz. Izvoz.

Množina uvoza in izvoza strdi.

Vrednost strdi, ki se je vpeljala in izpeljala.

Dalje prihodnjič.

Postanek in bistvo listnega medu.

Po predavanju Jul. Freija na potovalnem čebelarškem shodu v Bernu priobčil iz švicarskega čebelarškega lista

urednik.

Konec.

V letniku 1893 našega lista¹ je pisal gospod Forrer iz Kappela med drugim tudi o postanku jelovega medu, da je našel med iglami bele

¹ Schweizerische Bienen-Zeitung. — Op. uredn.

jelke ponajveč na notranjih vejicah po 1 milimeter dolge listne uši, glavo obrnjeno proti vejici, zadek pa proti konici igle.

Po dr. Brandesu je opazoval tedaj gospod Forrer čisto prav, zakaj ta učenjak označuje medeno roso kot skoraj popolnoma neprebavljeni sok jelovih igel, ki ga listne uši odvezemajo svojemu gostitelju s svojimi sesalnimi ščetinami in ga v prilično za milimeter debelih kroglicah odmetavajo s krepkim suvanjem z nogami od zadnjega dela telesa. To po ušeh povzročeno odmetavanje sladkor vsebujočih snovi se je opazovalo že večkrat in se s tem celo dokazuje, da je listni med živalskega izvora. Tudi jaz sem mogel v preteklem poletju opazovati v nekaterih dneh to odmetavanje (medeni dež). V okrožju odmetavanja ležeče podloge (listje drevja, trave, da, celo kamenje) so bile prevlečene od te vlečljive, zgoščene snovi. Žalibog, da ni povzročila najmanjšega donosa medu, akoravno so imele moje čebele le malo metrov od opazovalnega mesta oddaljen izlet.

Toda ne samo najzanesljivejša opazovanja večjih praktikov, temveč tudi raziskavanja znamenitih učenjakov odklanjajo Būsgenove trditve. Tako zlasti veliki nemški učenjak dr. Sorauer, vseučilišni profesor v Berlinu, ki je že pred Būsgenom zasledoval skrivnostno povzročenje medene rose ter v svoji znameniti knjigi »Handbuch der Pflanzenkrankheiten« leta 1909 uspeh svojih dolgoletnih raziskavanj temeljito in jasno obrazložil s sledečimi besedami: »Moja lastna opazovanja potrjujejo nastanek medene rose brez sodelovanja listnih uši.« Prav primerno pripomni k temu nadučitelj Burkhardt v »Württembergischer Bienenpflege«: »Ta na natančnih in znanstveno nespodbitnih raziskavanjih temeljujoča trditev je v resnici prava za med medene rose, zakaj v marsikaterih letih moremo opazovati na listih rastlin svetle lise, ki nastanejo od izločil listnih uši, ne da bi se pridelalo kaplje medu. Smemo torej verjeti, da se prava pristna medena rosa pojavi samo pod vremenskimi pogoji, ki jih je označil prof. dr. Sorauer, in da čebele nabirajo v prvi vrsti samo tak med.«

Nekateri gospodje prirodoslovci so stopili na stran svojega tovariša Būsgena, vendar tudi ti niso mogli prodreti. Dr. Heinz je popolnil berlinskega profesorja Sorauerja in pravi: »Predvsem moremo najti medeno roso na uši popolnoma prostih rastlinah, n. pr. na snažno gojenih rastlinah v sobah in rastlinjakih. To sem opazoval sam, in moji somišljeniki niso našli zlasti na bukvah nobenih uši, ker bukev sploh ni, v kolikor sem sam prepričan, rastlina, ki bi jo ljubile razne listne uši. Da pa jo obsedejo uši, kadar je od medene rose oblita, je popolnoma umevno, vendar za naše vprašanje čisto brez pomena.«

Tudi gospod dr. Heinis iz Bazla mi je potrdil v tem poletju, da je našel v zadnjih letih v botaničnem zavodu v Bazlu medeno roso večkrat na ušiprostih rastlinah.

Pač najuspešneje je nastopil leta 1895. francoski prirodoslovec Bonnier proti Būsgenovemu nauku. Njemu se je namreč posrečilo na

listih različnih rastlin neoporečno povzročiti vsled umetne menjava topline in močnega osvetljenja medeno roso ter pri tem mikroskopično opazovati izstop sladkor vsebujočega listnega soka skoz majčkene razpoke na spodnji listni strani. Bonnierjevi poizkusi so bili torej popolnoma skladni z naravnim postankom medene rose.

Tudi baron Berlepsch pravi v svojem klasičnem delu »Die Biene und ihre Zucht«: Kako da se more do danes tajiti, da imamo takozvani listni med, ki nastane brez sodelovanja listnih uši, bi se ne dalo pojmiti, ko bi se ne vedelo, kakšno moč imajo predsodki, in kako malo daru opazovanja imajo nekateri ljudje. Da se moremo prepričati o neresničnosti nasprotnih nazorov in o resnici glede listnega medu, treba le ob času, kadar je listni med, opazovati najzgornejše liste takega drevesa, pa imamo očiten dokaz, da so mastni od sokov in se svetijo tudi na straneh, ki so obrnjene proti prostemu ozračju. Poslednjikrat sem opazoval to dne 17. julija 1863, ko sem našel listje gabra in lip kakor oblito od mastnih sokov, ne da bi bilo zaslediti listnih uši.

Tudi Unger, znamenit raziskovalec sedanjega časa, podaja v poročilih sej dunajske akademije neizpodbiten znanstven dokaz, da takozvana medena rosa nikakor ni to, kar je med listnih uši.

Sedaj utemeljujejo gospodje botaniki glasom »Illustr. Monatsblätter für Bienenzucht«, letnik 1913., šte. 10, svoj nauk o postanku listnega medu nekako takole:

Kakor izkušnja uči, nastane medena rosa na najmlajših poganjkih rastline, namreč na novih mladikah (očesih, listih, oziroma iglah). Ti mladi poganjki popkov obstoje iz nežnih, izredno delujočih stanic, ki se v njih vrši neko tajinstveno življenje, kakor morebiti na nobenem drugem mestu rastlinskega telesa. Tu se razvijajo mladi vejični poganjki (majevi poganjki), listje ali igle, kakor tudi cvetje in nastajajoči sadovi, kratko rečeno, tu se po dr. E. Dennertu razvija rasteča rastlina, tu ležijo središča moči za menjavo in potovanje snovi. Semkaj vro od vseh strani vsrkani, s hrano nasičeni rastlinski sokovi, tu se v hitri menjavi pretvarjajo v žive organe rastline.

Ta neprestana poraba dovajanih snovi povzroča seveda zopet močno vplivanje od stanice do stanice do onih mest, kjer se tvorijo potrebne snovi v tajinstvenih delavnicah rastlinskega telesa, ter povzroča tako — podobno kakor pri kakšni sesalki — neprestani dotok novih tvorečih snovi, da se vzdrži kemično ravnotežje na mestih, kjer so se snovi porabile, in da se ne prekine rasti poganjkov. Čim ugodnejše je vreme, tem bolj se pospeši življenjsko delovanje in s tem tudi tok rastlinskega soka. Svetloba in gorkota pa ne pospešujeta samo tvoritve soka, temveč tudi tvoritev sladkorja v staničnem soku.

Dokler se nahajajo brezštevilni mladi poganjki še v razvijanju, se porablja torej neprestano prihajajoči rastlinski sok za njih raščo. Kakor

hitro pa je razvitek majevih poganjkov končan, zastane navadno začetkom julija tudi premikanje soka.

Tedaj pa nastopi včasih slučaj, da je vreme sredi poletja zelo ugodno za nadaljnjo tvoritev soka. Ker je pa razvitek majevih poganjkov že dokončan, se pri neprestani tvoritvi in dovajanju soka ta ne more več porabiti, in to povzroči v mladih poganjkih zastajanje sočnega toka. S tem spojena napetost postaja tem večja, čim bolj pospešuje soparno vreme nadaljnjo tvoritev rastlinskega soka, čim obilneje torej prihaja ta v poganjke. Kaj tedaj? Porabe ni več, in napraviti se mora torej končno kakršenkoli izhod. Naravno je, da mora sok izstopiti tam, kjer je zastajanje največje in upornost najmanjša, torej na mladih vejičnih poganjkih in listih (iglah). Tu je rastlinsko staniče najnežnejše, in se tedaj napetosti soka najmanj ustavlja.

V resnici bo vsak, kdor natančno zasleduje v naravi postanek medene rose od prvega nastopa, opazil, da se pokaže medena rosa začetkoma kot majhne, sladke, smolnatovlečljive kapljice vedno na najmlajših, sočnatozelenih delih rastline. Pri jelki izstopijo kapljice medene rose na spodnji strani letošnjih novih igel in na njih začetkih, v kolikor so majevi poganjki še sočnato zeleni — pri smreki v pazduhah poganjkov, odkoder izraščajo mlajši majevi poganjki, in ravnoliko macesnu v pazduhah letošnjih poganjkov, kjer poganjajo ti iz lanskih poganjkov. Izkušnja nam torej kaže, da se pojavi medena rosa skoraj izključno samo na najmlajših, v polnem življenjskem delovanju se nahajajočih, zelenkastih delih rastline.

Kakor hitro se začne zastani sladki rastlinski sok skoz luknjice izcejati in s tem napetost neha, prihaja zopet novi sok, da se vzdrži kemično ravnotežje. To se ponavlja toliko časa, dokler ugodno vreme pospešuje nadaljnjo tvoritev soka. Če slede vročim, soparnim dnevom hladne, temne noči in obratno, je tvorba medene rose najobilnejša. Vsled te velike menjave topline se življenjsko delovanje rastline zdaj pospešuje, zdaj zadržuje, upornost zgornjega staničja se zmanjša in tako omogoči izstop preobilnega rastlinskega soka.

Začetkoma še majhne kapljice medene rose se v jutranjih urah vedno bolj napenjajo, dokler ne začne vsled vsrkavanja z vodenim hlapom nasičenega vlažnega jutranjega zraka pod vplivom prvih solnčnih žarkov odtekat kot vlečljivotekoča, sladka snov, ki prevleče igle in vejice, kakor tudi spodaj nahajajoče se rastline, kamenje, mah i. dr. Najhuje vidimo izletavati čebele na medeno roso od 4. ure zjutraj do 10. ure dopoldne. Čim više se solnce vzdiguje, tem hitreje se suši odtečeni sladki sok. Čezdan vidimo torej čebele redkokdaj na medeni rosi. Proti večeru postane čebelna bernja zopet živahnejša, ker vlažni večerni zrak nekoliko raztaja sočnato prevlako.

Staro čebelarsko pravilo je, da se je najbolj zanesljivo nadejati medene rose, če v tisti pomladi »gozd močno cvete«. Ne zato, da bi moglo cvetje igličastega drevja izločevati sladke sokove; to je izključeno. Pa tudi cvete to že aprila in maja, medtem ko se medena rosa pokaže šele od julija dalje. Ampak tolmačiti bi bilo tako zato, ker je bogati nastavek cvetja v zvezi s povečanim življenjskim delovanjem, ki naj bi vplivalo potem tudi na premikanje soka in tvorbo medene rose v poletju, seveda pogojno, da je tudi vreme za to ugodno. S tem bi bilo tudi upoštevati zgornje čebelarsko pravilo, ki sloni gotovo na izkušnjah.

Tudi znatno število sodobnih praktikov zavrača Büsgenove teorije.

Tako piše tudi nam Švicarjem znani glavni učitelj Roth iz Durlacha v »Leipziger Bienenzeitung« 1910: »Gotovo, v sili iščejo čebele tudi sladke iztrebke listnih uši; toda v velikih množinah nastala medena rosa, kakor se more opazovati na jelki, je neposredni izloček žive rastline in je kot tak za čebelarja ravno tako dragocen, kakor sladki sok cvetja.«

Tudi baron Rotschütz s svojo večdesetletno uspešno čebelarsko prakso označuje medeno roso kot čisto rastlinsko izločilo, in znana čebelarica Maria Ritter, ki potuje s svojimi čebelami vsako leto v jelove gozde Črnege lesa (Schwarzwald), je pisala po tako izdatni jelovi bernji leta 1911: »Kdor je videl tu na svoje oči, kako je sladki sok kar kapal od jelovih vejic, da je bilo ob potih spodaj nahajajoče se hrastavo in robidovo grmovje od tega popolnoma prevlečeno, ta pač verjame, da je povzročitelj te naravne prikazni izločilo sladkih sokov, nikdar pa ne od listnih uši. Milijarde, ne, bilijoni listnih uši bi ne bili v stanu napraviti te množine soka, ki se je pojavil vedno najmočneje, če je hudi dnevni vročini sledila hladna noč. Sicer pa nisem mogla kljub največji pazljivosti zaslediti tudi ne ene listne uši.«

Zelo nazorno opisuje J. Dennler, urednik »Elsasser-Lothringer Bienenzeitung« medenje jelk: V Vogezih in v Črnem lesu, sploh v vseh goratih in gozdnatih pokrajinah se pridobiva med skoraj samo od veličastnih jelk.

Jelov med se pojavlja v marsikaterih ugodnih letih v tako velikih množinah, da ga nabere panjovi dnevno navadno do 10 funtov. V teh blagoslovljenih letih gotovo niso kaparji in druge uši, ki napravljajo take množine tako slastnega medu. Jelove igle so od nječa tako prevlečene, da bi se nobena uš ne mogla na njem premikati.

Če v poletju cvetje na polju in livadah že umira in solnce svoje pekoče žarke na zemljo pošilja, če soparni, vroči dnevi menjavajo s hladnimi, rosnimi nočmi, tedaj odpro v goratih gozdih jelove igle svoje znojnice, in preobilni soki močnih in zdravih dreves izstopijo kot sladki nektar, da se zalesketajo igle in vejice. Ta prikazen se pojavi večkrat tako močno, da od dreves kar kaplja, in je tudi grmovje, trava, mah

in kamenje v vsej okolici prevlečeno s svetlo sladkobo. Kaj takega se mora videti na lastne oči, da se more pojmiti. Ljudska govornica imenuje to: Medena rosa je padla! Taka medena rosa, ki je trajala dolge tedne, nastopila je tudi leta 1911. v Vogezih in je spodbudila na stotine čebelarjev iz elzaške ravnine, da so spravili svoje panji v gorovje. V takih letih medene rose, ki se žalibog le na vsakih tri ali štiri leta pojavljajo, bi mogli pač vsi čebelarji cele Nemčije postaviti svoje čebele v Vogeze in Črni les, kjer je toliko jelk; pri tem bi imeli vsi obilno žetev, ne da bi ena čebelna družina škodovala drugi.«

Kar ve tukaj Dennler poročati iz Vogezov in Črnega lesa, moremo tudi mi Švicarji obrniti na svoje pašne razmere. V planinskem svetu, kakor tudi v nižinah imamo gozde, ki pridejo nam čebelarjem pač tudi v tako obilni meri prav. Spominjam na leti 1909 in 1911, ko morejo čebelarji iz krajev z jelovimi gozdi navesti gotovo tako težke številke, kot gospod Dennler. Tako je n. pr. gospod Göldi iz Altstättena zabeležil sledeče dnevne donose iz gozda:

1914 dne	1. julija	4'5	kg	
1911	„ 10. „	4'2	„	
1897	„ 3. „	4'5	„	
1894	„ 29. junija	5'5	„	
1893	„ 30. „	7'8	„	panj a.
1893	„ 30. „	9'4	„	„ b.

S tem bi bili tedaj glede listnega medu rastlinskega izvora na jasnem. Kako pa je z listnim medom živalskega izvora?

Resnica je, da so tudi sladke snovi, ki prihajajo od listnih uši in kaparjev in se v mnogih letih pokažejo na listih koščičastega drevja, grozdčija, ribeza i. dr. Za te sokove pa se menijo čebele le tedaj, če popolnoma zmanjka paše.¹ Poleg tega še do danes ni razrešeno vprašanje, če so te sladke snovi iztrebki v pravem pomenu ali žlezna izločila. Profesor A. S. Cook pravi o tem listnem medu: »Ima podoben izvor, kot med, in more biti tudi tako okusen. Je izločilo žlez in ne iztrebek ali odpadek.«

Naj bo temu kakorkoli, za nas čebelarje je to vprašanje postranskega pomena; za zdaj se zadovoljimo s tem, da se naših medov medene rose ne more več označevati kot medove listnih uši. Mi čebelarji imamo v resnici dovolj vzroka, se veseliti tega uspeha raziskavanj. S tem nam je dano v roko izborna sredstvo, ki moremo ž njim odstraniti pomisleke, ki se jih ima še pogosto o listnem medu, in tudi jelovemu medu dati ceno, kakršna mu gre. Pokazal sem vam že v nekem prejšnjem zagovarjanju jelovega medu (glej »Schweiz. Bienenzeitung«, letnik 1911, stran 285 itd.) s pomočjo statistike medu društva švicarskih kemikov, da imajo

¹ Kot pridelek ta »med« itak ne pride v poštev, ker ga čebele nabirajo le v skrajni sili in ga porabijo zase in za zalego. — Op. uredn.

temni listni medovi glede vsebine mineralnih snovi prednost pred cvetnimi medovi. Pač imajo listni medovi nekoliko neznatnejšo barvo; toda škoduje li to kaj? Po vsem svetu tako izredno priljubljeno monakovsko pivo ima sicer tudi temno, včasih neznatno barvo in je poleg tega še grenkega okusa, vendar tudi pri nas jih nosi mnogo takozvane »pivove trebuhe«. Če bi smel današnje podavanje zaključiti z napitnico, tedaj bi veljala ta jelovemu, oziroma listnemu medu.

Iz Osrednjega čebelarskega društva.

Odborova seja dne 14. avgusta 1915. Navzoči: Mate Hafner, Francišek Rojina in Hinko Zirkelbach.

Tajnik poroča, da se je »Zvezi čebelarskih društev v Kralj. Vinogradih pri Prazi« posrečilo izposlovati od ministrstva izredno neobdačeni sladkor za jesensko in pomladno pitanje. Od skupne dovoljene množine dobi naše društvo 130 stotov. Odbor sklene soglasno, da se dovoljena množina sladkorja sprejme in tajnika pooblasti, da glede tega vse potrebno ukrene in razdeli sladkor. — Raznoterosti.

Pijančevanje in čebelni piki. Da se čebelni piki rabijo proti skrnini (rheuma), je čebelarjem znano. Čebelni strup je protistrup onega, ki se nahaja v telesu vsled skrnine (revmatizma). — Zdravniki bolnišnice v Londonu so spoznali slučajno, da deluje čebelni strup tudi proti pijančevanju. Zdravili so pet bolnikov — štirje izmed teh so bili pijanci — proti trajni skrnini s čebelnimi piki. Bolniki niso samo ozdraveli na revmatizmu, ampak dognalo se je, da so bolniki izgubili poželjenje po alkoholu. Že duh alkohola jim je povzročil bljuvanje, in nekaj mescev ni mogel nobeden trpeti alkoholne pijače. Zdravniki to vprašanje še nadalje preizkušavajo. P. M.

Carina na uvoz živih čebel. Nemčija 40 M (48 K), Švica 40 Fr (38 K), Belgija 18 Fr (17 K), Laška 10 L (9·5 K). Vse cene veljajo za metrski cent. V Avstriji na uvoz živih čebel ni carine. P. M.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje: Kako je uničiti čebelo delavko, ki polaga v medišču Alberti-Žnideršičevega panjú trotovo zalego, kljub temu, da se nahaja v vališču matica. Kaj je vzrok temu pojavu? — P. M. v F.

Odgovor: Vzrok temu pojavu je to, ker se čutijo čebele v medišču kot samostojna družina. Več čebelarjev je že potožilo, da napihnejo čebele, ko so jih bili prevesili v medišče, tudi matičnike. To se največkrat zgodi takrat, kadar se odpre tudi žrelo medišča. Naj se torej to slednje raje opušča, ali pa naj se odpre žrelo medišča vsaj po preteku par tednov. Pa četudi čebele v vališču ne napihnejo pravočasno matičnikov, se pri lastnem žrelu včasih polagoma odtujijo spodnji družini, in v medišču postane popoln trotar. Tedaj je treba prevesti zopet nekaj satov s čebelami vred iz vališča v medišče in ravno toliko obratno, žrelo medišča pa zapreti. Čebele, ki so izletavale iz medišča, se bodo sicer nekaj časa motile, vendar se bodo kmalu privadile spodnjega žrela. Črez kaka dva dni potem je treba izvleči rešetko, da se stresejo z nje mali trotki, ki so jih pridjane čebele siloma izvlekle iz njihovih celic, pa jih niso mogle spraviti skoz špranje rešetke.

Vprašanje: Se li število čebel v Alberti-Žnideršičevem panju na zimo samoobsebi zmanjša v toliko, da imajo vse čebele prostor v samem vališču, oziroma imajo čebele v vališču nabrane strdi dovolj za prezimljenje? — P. M. v F.

Odgovor: Glede prostora bodite le brez skrbi; ko postane hladno, se bodo čebele že stisnile skupaj. Če pa je v vališču dovolj medu ali ne, tega pa urednik »Čebelarja« ne more vedeti. V slabi letini ga v medišču in vališču ni dovolj za prezimljenje, v dobri pa povsod dovolj. Torej bo treba vališče prelistati in množino zaloge previdno preceniti, da se v slučaju, ko bi bila ta prepičla, doda.

Listnica uredništva.

Gospa F. K. v S.: Od gosp. c. kr. okraj. šol. nadzornika je urednik proizvedel, da šolske oblasti še niso dobile nikakršnega uradnega sporočila o smrti gospoda Koprivca, torej je vendar še nekaj upanja, da morebiti le ni mrtev. Zato njegov životopis za to številko še odložimo. Njegova slika je tudi že napravljena. — Poklon!

Listnica upravnštva.

Na mnoge reklamacije glede »Slov. Čebelarja« odgovarjamo, da upravnštvo ni krivo temu, marveč sedanje razmere. Torej potrpljenje! Kdor ne dobi »Slov. Čebelarja«, naj napiše na listek: I. I. v I., pošta I., ni dobil te in te številke »Slov. Čebelarja«. Drugega ne sme biti nič napisanega na takem listku, sicer ni poštnine prost.

Udnina (3 K) in reklamacije naj se pošljajo upravnštvu „Slovenskega Čebelarja“ v Ljubljani, dopisi in članki za list pa uredniku „Slovenskega Čebelarja“ Fr. Rojnu, nadučitelju v Šmartnem pri Kranju.

Odgovorni urednik Hinko Zirkelbach. Lastnik „Slovensko čebelarsko društvo“. Tiska „Katoliška Tiskarna“ v Ljubljani.

Pri naročilih se ozirajte na oglase v tem listu.

Prošnja!

Podpisani odbor prosi vse cenjene čebelarje, da vsak po svoji moči daruje nekaj letošnjega pridelka medu našim bolnim junakom po bolnišnicah. Storili bodo s tem tudi svojo patrijotično dolžnost. Zdravniki med z veseljem sprejemajo, ker je izredno okrepčilno sredstvo. V krajih, kjer so vojaške bolnišnice, naj se med izroči kar tem, iz drugih krajev naj se pa blagovoli poslati podpisanemu odboru.

O d b o r

»Slovenskega osrednjega čebelarskega društva« v Ljubljani.

MALA NAZNANILA.

Pod tem naslovom objavljamo ponudbe članov brezplačno, to pa le dvakrat v letu.

Naprodaj je **čebelnjak** za 12 panjev. Jezica št. 29. Ogleda in razgovori se tam. Namesto denarja tudi nekaj čebel 2-2
Gor. med pitanec 5 kg posoda 8 K. **Umetno satje** iz domačega voska 5 K za 1 kg. **Čebelarske knjige.** Deščice iz lipovega lesa

(6×25 mm) oblance. Za oddati imam še nekaj rabljenih **panjev**. Kupim **voščine**. — I. N. Babnik, Dravljje, p. št. Vid pri Ljubljani. 2-2
Med in vosek kupuje I. N. Babnik, čebelar v Dravljah, p. št. Vid nad Ljubljano. 2-1

MED

iz kranjskih panjev in trčan med kupuje po najvišjih cenah Kranjska čebelarska družba v Ilirski Bistrici. 2-1

Pošljejo se posode.

VOSEK

kupuje Kranjska čebelarska družba v Ilirski Bistrici po najvišjih cenah. 2-1

Krasne društvene etikete za društvene steklenice za med

so ravnokar izšle in se dobe v društveni zalogi čebelarskega orodja pri gosp. Ivanu Černiču, Ljubljana, Hrvatski trg št. 4.

Cena 100 komadov 3 krone, 3 natisnjenim imenom 2 kroni več.

Manj kot 50 komadov se ne razpošilja.

Cenik

Žnideršičevih, američanskih in eksportnih panjev, potrebščin za izdelovanje panjev, trčalnic (točil), posod in steklenic za prodajo medu, umetnega satja in vsakovrstnega orodja za čebelarstvo razpošilja zastoj Kranjska čebelarstva družba z om. z., Ilirska Bistrica.

Glavni odbor »Slovenskega čebelarstva« v Ljubljani
ima v zalogi sledeče čebelarstvo orodje in potrebščine:

Pitalnik velik	K —'77	Dathejeva pipa	K 3'08
" mali	" —'44	Matičnice	" —'60
Špiritova svetilka	" —'44	" drugačne	" —'48
Topilnik za vosek, ki se rabi pri pritrjevanju umetnega satja	" 2'31	" okrogle za med satove	" —'38
Cevka za pritrjevanje umetnega satja	" —'44	Nož za odkrivanje medenih satov	" 1'21
Šilo za vrtnje luknjic v okvirje	" —'22	Vilice za	" 1'76
Kolesce za utiranje žice	" —'81	Cedilo za med	" 2'91
" " " (boljše)	" 1'37	Strgulja za Žnideršičeve panje	" —'82
Žica za pritrjevanje umetn. satja, kolaček à	" —'26	Čebelarke kape	" 1'87
Zapah za žrelo, velik	" —'22	Lijak za čebele	" 1'98
" " " manjši	" —'17	Matična rešetka, kvadr. meter à	" 7'12
		Žična mreža za okenca, kvadratni meter à	" 2'70

V društveni zalogi čebelarskih potrebščin je umetno satje popolnoma pošlo in ga tudi ne nameravamo več naročiti, ker je razpošiljanje z drugimi, navadno kovinskimi potrebščinami nemogoče in predrago. Naročajte umetne medstene pri tvrdkah, ki inserirajo v našem listu.

Kovinske potrebščine za en Žnideršičev panj:

6 palic iz pocinkane železne žice à 8 v	K —'48	4 zapone za okenca, patent Strgar	K —'16
1 mreža iz pocink. žice za vrata	" —'40	4 tečaji za izletalnice	" —'20
2 mreži iz pocink. žice za okenci	" —'44	2 tečaja za vrata	" —'26
1 matična rešetka, prirezana	" 1'12	2 vzmeti za okence	" —'09
2 nosilca za rešetko	" —'26		
80 kvačic za razstoje	" —'38		
		Skupaj	K 3'79

Vsled sedanjih razmer so cene nestalne.

Vse te potrebščine se dobe pri gosp. Ivanu Černiču v Ljubljani,
Hrvaški trg 4, pri sv. Petra cerkvi.

Kozarci za med

po $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ in 1 kg.

Slovensko čebelarstvo v Ljubljani je odobrilo ter p. n. cenjenim čebelarjem toplo priporoča od C. Stözlzlvnovih sinov na Dunaju predloženi patentirani kozarec za med s Sigma-pokrovom, kakršnega kaže slika. Založo in prodajo je prevzel naš rojak in steklar **AVG. AGNOLA v Ljubljani** na Dunajski cesti. Orig. ceniki na razpolago. Tu se dobe tudi steklenice za pitanje za Žnideršičeve panji.